

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om målene i Euro-Middelhavsregionen efter 2015

(initiativudtalelse)

(2015/C 383/07)

Ordfører: An Le NOUAIL MARLIÈRE

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 22. januar 2015 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Målene i Euro-Middelhavsregionen efter 2015«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 11. juni 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 509. plenarforsamling den 1.—2. juli 2015, mødet den 1. juli, følgende udtalelse med 57 stemmer for, 22 imod og 7 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU anbefaler, at Middelhavsunionens medlemsstater og EU validerer de målsætninger for bæredygtig udvikling, der blev aftalt ved ratificeringen af de dermed forbundne internationale konventioner.

1.2. EØSU anbefaler, at Middelhavsunionens medlemsstater og EU kraftigt beskytter de offentlige investeringer, der er nødvendige for at gennemføre målsætningerne for bæredygtig udvikling.

1.3. EØSU anbefaler, at Middelhavsunionens medlemsstater og EU tilrettelægger gennemførelsen ved at inddrage civilsamfundet og de lokale myndigheder så tæt på borgerne som muligt.

1.4. Udvalget noterer sig konklusionerne fra Rådet for udenrigsanliggender og internationale forbindelser af 26. maj 2015 samt den årlige beretning for 2015 fra Kommissionen om tilsagnene og resultaterne fra EU og medlemsstaterne for så vidt angår den offentlige udviklingsbistand.

1.5. Udvalget beklager dog, at EU har indtil 2030 til at nå målet på 0,7 % af BNP ⁽¹⁾.

1.6. EØSU støtter EU's ønske om at styrke ikke-finansielle aspekter (ratificering af internationale juridiske instrumenter, bekæmpelse af økonomisk kriminalitet).

1.7. Udvalget opfordrer indtrængende Kommissionen til at indtage en konsekvent holdning mellem bi- og multilaterale forretningsinteresser og målene for bæredygtig udvikling for at bevare målenes og den europæiske bistands troværdighed.

1.8. Udvalget anbefaler at forlænge dialogen mellem arbejdsmarkedets parter og de europæiske institutioner for erhvervsuddannelse og livslang læring, som udvalget er blevet behørigt inviteret til at deltage i og har bidraget til at etablere ⁽²⁾, samt handlingsprogrammerne på området.

1.9. Udvalget henstiller til, at anbefalingerne indgår i EU's program og naboskabspolitik: sammenhæng mellem handels-, udenrigs-, udviklings- og finansieringspolitik samt beskyttelse af demokrati og menneskerettigheder i henhold til næstformanden Federica Mogherinis løfter til civilsamfundet den 28. maj 2015 ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Kommissær Neven Mimica, 508. plenarforsamling i EØSU, 28. maj 2015.

⁽²⁾ <http://www.etf.europa.eu/web.nsf/pages/home>

⁽³⁾ http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2015/150528_01_en.htm

2. Indledning

2.1. Den europæiske og internationale dagsorden vil i de kommende år bære præg af debatten om målene for bæredygtig udvikling efter 2015. Landene i Euro-Middelhavsregionen har nogle specifikke fælles træk, som kræver, at man gør sig nogle overvejelser om, hvordan målene for bæredygtig udvikling kan integreres i EU's naboskabspolitik og i politikkerne i landene i det sydlige Middelhavsområde. Fødevarerikkerhed, fattigdom og social udstødelse, den vanskelige adgang til vand, den særlige situation for de lande, der gennemgår en demokratisk og økonomiske omstilling i regionen, behovet for at genskabe fred og sikkerhed retfærdiggør en udtalelse fra EØSU, hvor målsætningen vil være at definere nogle retningslinjer for gennemførelsen og opfølgningen af dagsordenen i Middelhavsområdet efter 2015.

2.2. Ved at gøre det lettere at identificere de konkrete udfordringer og ved at udarbejde forslag til Euromed-regionen sammen med civilsamfundet, kan EØSU på bedste vis vejlede såvel regeringerne i det hærgede område som EU-institutionerne.

2.3. Gennem denne udtalelse ønsker EØSU ligeledes at forlænge den indsats, man har gjort for de bæredygtige udviklingsmål generelt og vedrørende lige præcis denne geografiske region: Middelhavsområdets kyststrækninger.

2.4. FN's generalsekretær har fremlagt en rapport, der sammenfatter de bidrag, som blev udvalgt af den åbne arbejdsgruppe, der har fået til opgave at undersøge de universelle mål for bæredygtig udvikling efter 2015 som følge af vedtagelsen af regeringernes erklæring med titlen »Hvilken fremtid ønsker vi?« efter Rio+20-konferencen, og som fastlægger beslutningen om at udskifte millenniumudviklingsmålene, der er specifikke for udviklingslandene, med differentierede men universelle mål, der vedrører hele menneskeheden, såvel i industrilande som i vækstlandene, udviklede eller mindre udviklede lande. Der har fundet omfattende høringer sted på forskellige regionale og lokale niveauer, og de største grupper i det organiserede civilsamfund, der er repræsenteret ved De Forenede Nationer, har haft lejlighed til at deltage og til at tilkendegive deres interesse. Sytten målsætninger og 169 mål er blevet valgt for så vidt angår »midlerne til gennemførelse og det globale partnerskab for bæredygtig udvikling«.

2.5. I løbet af 2015 afholdes to vigtige arrangementer, der hænger ufravigeligt sammen med målene for den bæredygtige udvikling efter 2015: en international konference om finansiering af udviklingen i juli 2015 i Addis-Abeba og den 21. partskonference under rammekonventionen om klimaændringer ved udgangen af 2015 i Paris.

2.6. Dette program for bæredygtig udvikling for perioden efter 2015 har til formål at udstikke rammerne for FN's fremtidige foranstaltninger i verden med et nyt fokus på ligestilling, social inklusion og anstændigt arbejde, samtidig med at der værnes om bæredygtige indtægtskilder for dem, der er i arbejde, miljøet og tempoet for fornyelsen af biologiske og naturlige ressourcer. Programmet tager dog udgangspunkt i det forhold, at den økonomiske model, der styrer vores samfund, ikke er bæredygtig, hvilket betyder, at verdens ledere er nødt til at sikre et højt ambitionsniveau. Den nuværende økonomiske, sociale, miljømæssige og i sidste ende politiske situation er særdeles uholdbar i mange dele af verden, og dette er navnlig tilfældet i Euro-Middelhavsregionen. For at nå målene for bæredygtig udvikling, er der meget, der taler for, at man som et minimum er nødt til at ændre de økonomiske og finansielle principper, som økonomierne i dag bygger på, for at kunne ændre på situationen.

2.7. En række sydeuropæiske lande oplever økonomiske og sociale situationer, der ikke længere accepteres af borgerne og gør det umuligt at efterleve miljø- og klimakrav, som kunne give de europæiske borgere mulighed for at opbygge et miljømæssigt, økonomisk og socialt anderledes samfund. De unge har på trods af de nationale og europæiske uddannelsessystemers investeringer i deres uddannelse ikke mulighed for at udvikle sig og for at bidrage til en styrkelse af den økonomiske, sociale og miljømæssige konkurrenceevne i EU.

2.8. Der er ikke blevet skabt mange arbejdspladser siden 2008. Tværtimod er flere arbejdspladser blevet nedlagt, og skabelsen af nye arbejdspladser sker ikke i samme fart som den demografiske udvikling og udklækningen af nye akademikere, hvilket har affødt en modstand mod perspektivløse budgetstramninger. Offentlige politikker og tjenesteydelser inden for uddannelse, sundhed, transport og boligforhold lider under spareforanstaltningerne, selv om opnåelsen af målene for bæredygtig udvikling kræver en styrkelse af netop disse tjenesteydelser. Antallet af hjemløse og mennesker, der lever under dårlige boligforhold, er i konstant stigning i EU-28, og de fleste job, der besættes, er ekstremt fleksible og usikre ansættelser uden udviklingsmuligheder. Antallet af dårligt lønnede praktikanter er eksploderet, det europæiske samfund præges af radikaliserende, intolerance, udstødelse og manglende forståelse, generationskløften vokser, og individualismen og overlevelsen skaber en kløft mellem professionaliserede politiske klasser og rådvilde borgere.

2.9. På Middelhavets sydkyst er vi vidner til en omvæltning af diktaturer, der i sin tid havde forbudt økonomisk profit, ytringsfrihed og ligestilling. Flere landes overgang har ændret form, fra den ønskede nationale konsensus om demokrati til en almægtig militær klasses autoritære overtagelse af magten. Samtidig hermed har radikaliserede grupper grebet chancen for enten at gennemføre bevæbnede besættelser eller blive en del af kriminelle regimer. En del af Afrika lever nu under denne permanente trussel, og Mellemøsten oplever på én og samme tid voldsomme befolkningsfordrivelsler og nye militære og politiske konstellationer. Kort sagt, er der ikke den mindste lysning i sigte for civilbefolkningen.

2.10. Under disse omstændigheder er det lidet sandsynligt, at et mål om bæredygtig udvikling skulle kunne genoprette freden, fremme materiel trivsel og udvikle regionens økonomi. Det vil ikke være muligt at tiltrække investeringer på lang sigt, endsize beholde og få sådanne investeringer til at bære frugt i demokratisk, socialt og miljømæssigt ustabile regioner. Desuden har det forhold, at den økonomiske udvikling i mange årtier udelukkende er kommet få familier, personer og diktatorer til gode, undermineret de institutioner, der fungerer på en retfærdig, gennemsigtig og demokratisk måde.

3. Miljø

3.1. Det kan konstateres, at Euro-Middelhavsregionen er sårbar over for miljøkatastrofer både på landjorden og på havet. Ifølge en rapport (fra 2013) udgør Middelhavets kystmiljø eksistensgrundlaget for mindst 150 mio. mennesker. Af samme rapport fremgår det, at FN's miljøprogram (UNEP) har identificeret 13 gasanlæg, 55 raffinaderier, 180 kraftværker, 750 lystbådehavne, 286 handelshavne, 112 lufthavne og 238 afsaltningsanlæg langs Middelhavets kyster, hvoraf de fleste er potentielle kilder til miljøkatastrofer. I rapporten fastslås ligeledes, at etableringen af passende foranstaltninger til at afbøde virkningerne i tilfælde af naturkatastrofer eller menneskeskabte katastrofer er en topprioritet for hele regionen ⁽⁴⁾.

4. Beskæftigelse

4.1. Kommissær Johannes Hahn understregede i sin tale den 28. maj behovet for at skabe 5 mio. nye arbejdspladser om året for at finde arbejde til en voksende arbejdsstyrke og sikre social integration. Han mindede ligeledes om, at regionen for at nå dette mål er nødt til at have en økonomisk vækst på over 6 %.

4.2. Fremme af anstændigt arbejde (mål 8) skal være nøglen hertil, for job af ringe kvalitet (usikre og lavtlønnede job uden bæredygtig og universel social sikring) giver grobund for fattigdom. Man må derfor endnu en gang fokusere på vækstens kvalitet, sunde og sikre beskæftigelses- og arbejdsvilkår og social beskyttelse for arbejdstagerne og deres familier som et vigtigt instrument i kampen mod fattigdom og udstødelse.

5. Private finansieringskilder

5.1. Hvis den private sektors bidrag til handelspartnerskaber om industriel udvikling skal være produktiv og effektiv, er det nødt til at blive understøttet af den dagsorden for anstændigt arbejde, der er mere ubøjelig med hensyn til overholdelse af arbejdsstandarder, end det hidtil har været tilfældet. Nyoprettede arbejdspladser skal mere end nogensinde før være af høj kvalitet, vellønnede, »grønne« og sundhedssikre og sikres gennem en effektiv social beskyttelse ⁽⁵⁾. Dette gør sig navnlig gældende for MENA-regionen, hvor ungdomsarbejdsløsheden er blandt den højeste i verden og stot stigende. Derfor er der en stor del unge mennesker i den erhvervsaktive alder, der betegnes som NEETS — Not in employment, education, training — altså unge, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse. Det er afgørende for den sociale og politiske stabilitet og konfliktforebyggelse at kunne garantere en minimumsindkomst for folk i den uformelle sektor, da det begrænser radikalisme og ekstremisme og derved bidrager til politisk stabilitet og sikkerhed ⁽⁶⁾. Grunduddannelse og videreuddannelse, ligestilling, unges og kvinders deltagelse i arbejdsmarkedet, borgernes ønske om at leve et anstændigt liv, ytringsfrihed, anstændige lønninger, sikkerhed, beskyttelse af miljøet og den offentlige sundhed, førskoleundervisning og solidaritet mellem generationerne er alle mål, som Middelhavsområdet nord- og sydkyst har til fælles. Regeringerne bør give garanti for disse mål uden trusler om en overnational voldgift, der ensidigt beskytter private interesser, med al den betydning, man måtte ønske, at den internationale samhandel kunne have for finansieringen af universelle mål ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ <http://www.preventionweb.net> — Euro-Middelhavspartnerskabsprogrammet (PPRD South), februar 2013.

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse om social sikring i Den Europæiske Unions udviklingssamarbejde — EUT C 161 af 6.6.2013, s. 82.

⁽⁶⁾ Målene i Euro-Middelhavsregionen efter 2015, EØSU's høring, den 22. maj 2015, Solidar's vision for tiden efter 2015.

⁽⁷⁾ EØSU's udtalelse, REX/441 (se side 49 i denne EUT).

6. Midler til gennemførelse og overvågning af mål

6.1. I de multilaterale forhandlinger i WTO fremstår handel som et middel til at realisere en positiv bæredygtig udvikling. Ikke desto mindre er der flere igangværende forhandlinger, som er udtryk for manglende overensstemmelse mellem visse frihandelsmål og virkeliggørelsen af målene om bæredygtig udvikling. Det er blandt andet aftaler om handel med tjenesteydelser, som giver mulighed for at liberalisere eller privatisere en lang række offentlige tjenesteydelser, som skal være tilgængelige for så mange borgere som muligt og som er nødvendige for at nå målene; aftale om miljøvarer, overførsel af teknologier, industrielle ejendomsrettigheder; aftale om nye informationsteknologier, om minedrift og råstofudvinding, instanser for bilæggelse af tvister mellem multinationale virksomheder og stater. Der findes mange områder, hvor prisværdige målsætninger har mistet deres troværdighed som følge af forhandlingerne mellem handelsmagter og statsmagter.

6.2. Handelspolitikken bør give udviklingslandene politiske handlemuligheder — herunder kapacitet til at fokusere på følgerne mht. arbejdsløshed, sårbare personer, ligestilling og bæredygtig udvikling — i stedet for at fremme liberalisering som et mål i sig selv. Vi anbefaler derfor, at der foretages en omfattende gennemgang af alle handels- og investeringsaftaler for at identificere alle de områder, hvor de kan begrænse udviklingslandenes evne til at forebygge og håndtere kriser, regulere kapitalstrømme, beskytte retten til indkomstmuligheder og anstændige job, håndhæve en retfærdig beskatning, levere grundlæggende offentlige tjenester og sikre en bæredygtig udvikling.

6.3. Regeringerne bør gennemføre obligatoriske konsekvensanalyser vedrørende menneskerettigheder i forbindelse med multilaterale, plurilaterale og bilaterale handels- og investeringsaftaler med særlig fokus på retten til udvikling og de specifikke rettigheder til mad, sundhed og et levebrød og under hensyntagen til indvirkningen på marginaliserede grupper. Dette vil omfatte gennemførelse af det udkast til resolution, der blev vedtaget i Menneskerettighedsrådet i Genève i juni 2014, om at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal udarbejde et internationalt instrument, som forpligter multinationale selskaber til at respektere menneskerettighederne.

6.4. I en periode, hvor verden kan anses at være ved at komme sig efter finanskrisen i 2008 og demokratikrisen i 2011, bør investeringer, der gavner beskæftigelse og miljø, og som kobles til målene for udvikling i tiden efter 2015, fjernes fra beregningerne af det offentlige underskud og i stedet opfattes som investeringer, der er universelle, varige og bæredygtige og i fælles interesse. De bør desuden finansieres rentefrit og ikke være tilgængelige for hedgefonde.

6.5. Ved at bekæmpe skattesvig og skatteunddragelse samt ulovlige finansielle strømme til hvidvaskning af penge, der stammer fra ulovlige aktiviteter, herunder uformelt arbejde, handel med migranter og eksport af affald til nyttiggørelse, bør det være muligt at skaffe de ekstra midler, der er nødvendige for at gennemføre målene for bæredygtig udvikling⁽⁸⁾.

6.6. Endelig bør man betragte de eksisterende retlige instrumenter som gennemførelsesredskaber, og hvis alle lande i Middelhavsunionen ville ratificere og gennemføre blot nogle af de eksisterende konventioner — såsom ILO's grundlæggende konventioner om arbejdstagerrettigheder, FN's konvention af 18. december 1979 om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder, konventionen om beskyttelse af vandrende arbejdstagere og deres familier, konvention C 189 om ordentlige arbejdsforhold for husarbejdere, konvention C 184 om sikkerhed og sundhed i landbruget, den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder og den valgfrie protokol hertil — i deres nationale lovgivning, ville de være fortræffelige ikke-finansielle gennemførelsesinstrumenter, som i sig selv ville give personer retlig beskyttelse, hvilket er en nødvendig forudsætning for en reel gennemførelse af mange mål for bæredygtig udvikling:

Mål for bæredygtig udvikling⁽⁹⁾

Mål 1 Udrydde fattigdom i alle dens former overalt

Mål 2 Udrydde sult, opnå fødevarer sikkerhed og forbedre ernæring og fremme bæredygtigt landbrug

⁽⁸⁾ Mindst 1 000 mia. USD ifølge kilder såsom Verdensbanken, IMF, transparency.org osv.

⁽⁹⁾ Ifølge første udkast (januar 2015) af slutdokumentet fra FN-topmødet, hvor udviklingsdagsordenen for perioden efter 2015 skal vedtages.

- Mål 3 Sikre sunde liv og fremme velvære for alle aldersgrupper
- Mål 4 Sikre en inkluderende og retfærdig uddannelse af høj kvalitet og fremme mulighederne for livslang læring for alle
- Mål 5 Opnå ligestilling og give alle kvinder og piger indflydelse og status
- Mål 6 Sikre tilgang til og bæredygtig forvaltning af vand og sanitet for alle
- Mål 7 Sikre adgang til billig, pålidelig og bæredygtig og moderne energi for alle
- Mål 8 Fremme vedvarende, inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse samt anstændig beskæftigelse for alle
- Mål 9 Bygge modstandsdygtig infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og fremme innovation
- Mål 10 Begrænse ulighed i og imellem landene
- Mål 11 Gøre byer og samfund inklusive, sikre, modstandsdygtige og bæredygtige
- Mål 12 Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre
- Mål 13 Gøre en hurtig indsats for at bekæmpe klimaforandringer og deres påvirkninger ⁽¹⁰⁾
- Mål 14 Bevare og på bæredygtig vis udnytte havets og de maritime ressourcer for bæredygtig udvikling
- Mål 15 Beskytte, genoprette og fremme bæredygtig brug af jordens økosystemer, forvalte skove bæredygtigt, bekæmpe ørkenspredning og standse og vende jordbundsforringelse og standse tab af biologisk mangfoldighed
- Mål 16 Fremme fredelige og inkluderende samfund for bæredygtig udvikling, give adgang til retfærdighed for alle og bygge effektive, ansvarlige og inkluderende institutioner på alle niveauer
- Mål 17 Styrke gennemførelsesmetoderne og puste nyt liv i det globale partnerskab for bæredygtig udvikling

6.7. Den 28. maj 2015 afholdt Regionsudvalget og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg i samarbejde med Kommissionen et Euromed-civilsamfundsforum, hvor kommissær Johannes Hahn og næstformand Federica Mogherini samt formanden for Europa-Parlamentet holdt taler.

6.8. På dette forum, hvor man skulle drøfte de nye retningslinjer for EU's naboskabspolitik, mindede Kommissær Hahn om de forskellige midler, der er blevet tildelt direkte til den humanitære krise i Syrien og i nabolandene — henholdsvis 52 mio. EUR under naboskabsinstrumentet for civilsamfundet (Neighbourhood Civil Society Facility), og han beskrev de skridt, der er taget, hvortil skal lægges 40 mio. EUR fra EU's regionale Trust Fund.

6.9. Endelig skal der henvises til den europæiske dagsorden for migration, der blev offentliggjort af Kommissionen to uger efter topmødet mellem stats- og regeringschefer, hvori der foreslås en konkret fordeling af genbosættelsesaktioner og modtagelse af flygtninge, i henhold til artikel 78, stk. 3, i TEUF ⁽¹¹⁾.

Bruxelles, den 1. juli 2015.

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁰⁾ Anerkende, at FN's rammekonvention om klimaændringer er det overordnede, mellemstatslige forum for forhandling om den globale indsats mod klimaforandringer.

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/2015/20150527_02_en.htm